

Grønsisken *Carduelis spinus*

Siskin

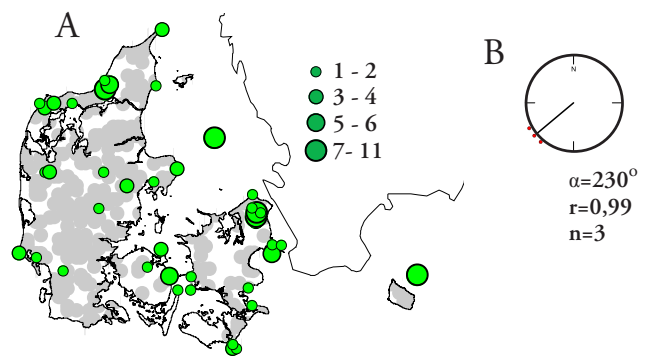

Fig. 2. A) Mærkningslokaliteter for fugle, som senere er genmeldt, samt artens danske yngleudbredelse (1993-96). Ringing sites for birds later recovered, and breeding distribution (1993-96). B) Retning af direkte efterårstræk (aug-dec, >100 km). Direction of direct autumn migration (Aug-Dec, >100 km).

Grønsisken er i yngletiden knyttet til nåleskovs-områder, og den yngler over store dele af Europa, herunder størstedelen af Den Skandinaviske Halvø, Finland og De Britiske Øer. Omkring 90% af den europæiske bestand findes i Skandinavien, Finland, De Baltiske Lande og Rusland. Grønsisken er først indvandret til Danmark i slutningen af 1800-tallet, formentlig i takt med nåleskovstilplantning (Løppenthin 1967). Den er i dag en fåtallig yngle-

fugl med en ret varierende bestandsstørrelse. Andelen af fugle, der forlader yngleområdet, og dermed også antallet af træk- og vintergæster i Danmark, er meget variabel fra år til år. Variationen i mængden af frø (primært fra el og birk) fra år til år synes at være den vigtigste faktor for fordelingen af grønssiskener uden for yngletiden. I Danmark optræder arten i nogle år i invasioner, andre år blot som en almindelig træk- og vintergæst.

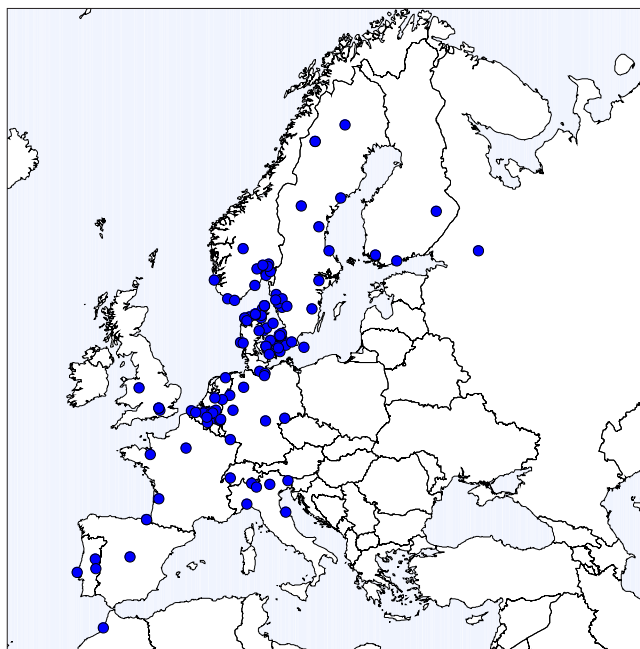

Fig. 1. Samtlige genfund af grønssisken ringmærket i Danmark (n=143). All recoveries of siskin ringed in Denmark (n=143).

Fakta Facts

Mærkninger Birds ringed	21.563
Genmeldinger Recoveries	
Antal genmeldinger No. of recoveries	143
-heraf uden for Danmark Recovered abroad	82 (61%)
Antal fugle No. of individuals	135
-heraf mærket som unger Ringed as chicks	0
Genmeldingsandel Proportion recovered	0,6%
Mærket i udlandet og genmeldt i Danmark Ringed abroad and recovered in Denmark	110
Ekstremer Extremes	
Højeste alder Oldest bird	min. 7 år 3 mdr.
Længste afstand Longest dist.	Marokko Morocco 2.879 km
Nordligst Northernmost	Sverige Sweden (66° 40'N)
Sydligst Southernmost	Marokko Morocco (34° 16'N)
Østligst Easternmost	Rusland Russia (33° 32'E)
Vestligst Westernmost	Portugal Portugal (09° 26'W)

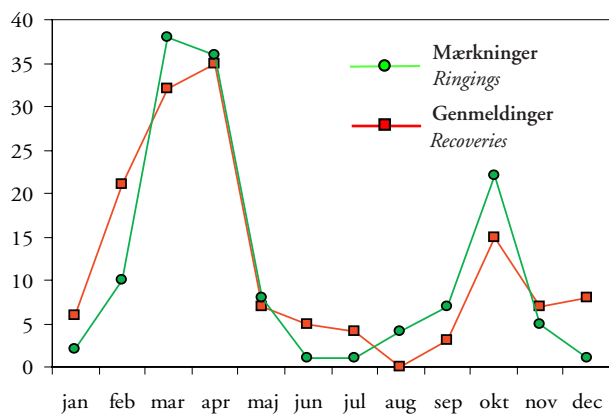

Fig. 3. Mærknings- og genmeldingsmåned for genfund af grønsisken. Month of ringing and recovery of recovered siskin.

Mærknings- og genmeldingsdata

I Danmark er der i alt ringmærket 21.563 grønsiskener. Den første fugl blev ringmærket i 1935, men i perioden op til 1960, hvor man begyndte at anvende spejlnet, blev kun 30 grønsiskener ringmærket. Grønsiskenerne fanges primært i træk- og vinterperioden, enten i spejlnet eller i fælder. Kun 135 af de mærkede fugle er genmeldt (0,6%), og grønsiskenen har dermed den laveste genmeldingsandel blandt finkerne. Dette skyldes sandsynligvis, at arten er en skovlevende art fra tyndtbefolkede områder. Da en stor del (59%) af genfundene er aflæsninger, er fordelingen af genfundene både geografisk og tidsmæssigt sandsynligvis påvirket af aktiviteten af ringmærkere med speciel interesse for arten. De genmeldte fugle er mærket forskellige steder i landet, flest i Gribskov-området, ved Pandrup, på Christiansø og på Anholt (fig. 2A).

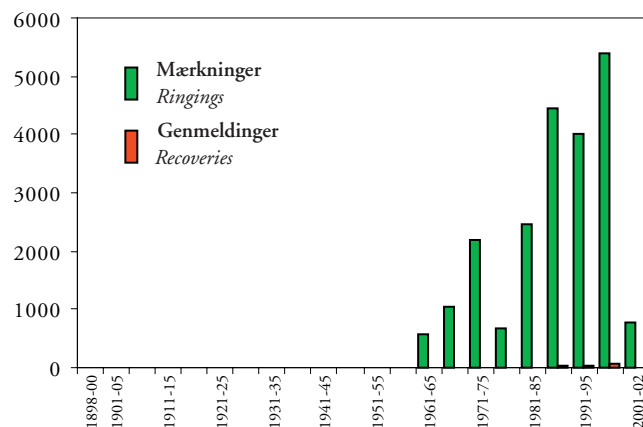

Fig. 4. Mærknings- og genfindsår for grønsisken ringmærket i Danmark. Ringing- and recovery year of siskin ringed in Denmark.

Ingen af de genmeldte fugle er mærket som redeunger. Hovedparten af fuglene er mærket i træktiden, flest i marts-april og i oktober (fig. 3). Vores viden om den danske ynglebestand er derfor mangelfuld. I Danmark er der desuden genfundet 110 grønsiskener ringmærket i udlandet. Heller ingen af de udenlandske grønsiskener er mærket som redeunger.

Træk- og vintergæster

Grønsiskenerne, der i træk- og vinterperioden opholder sig i Danmark, kommer fra Norge og Sverige, det sydlige Finland og sandsynligvis i mindre omfang fra det vestlige Rusland (fig. 5 og fig. 7). Genfundene indikerer, at Danmark er et vigtigt transitland for grønsiskener på vej mod Syd- og Vesteuropa.

Både det observerede træk (Olsen 1992) og antallet af mærkninger viser, at det sydgående træk indledes i

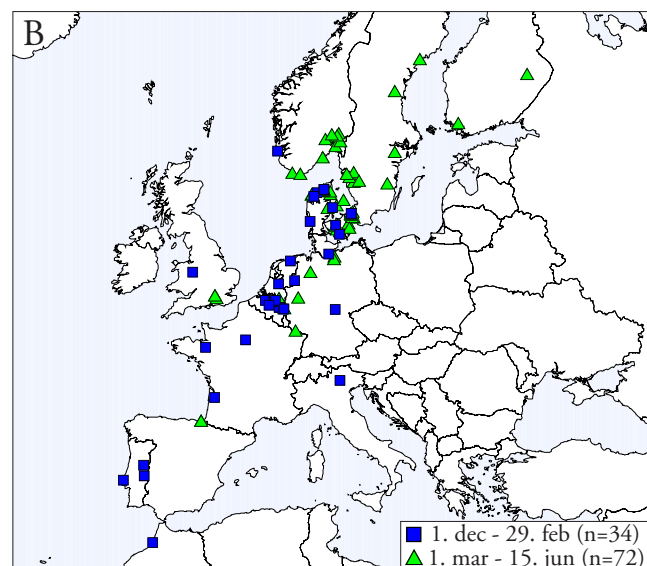
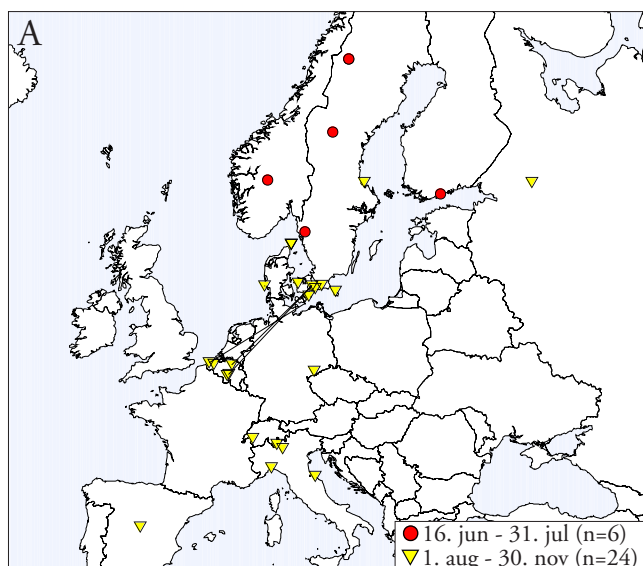

Fig. 5. Genmeldinger fra A) yngletiden og efterårsperioden og B) vinter- og forårsperioden af grønsisken ringmærket i Danmark. Linjer på kort A angiver direkte efterårstræk. Recoveries during (A) the breeding season and autumn and (B) winter and spring of siskin ringed in Denmark. Lines on map B indicate direct autumn migration

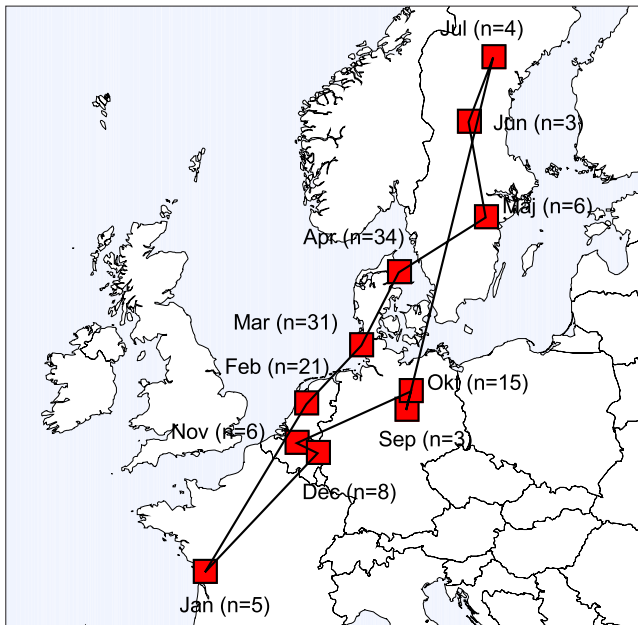

Fig. 6. Månedlige gennemsnitspositioner for grønsiskener ringmærket i Danmark. Monthly mean positions for Siskins ringed in Denmark.

slutningen af august og topper i oktober (fig. 3). En del grønsiskener overvintrer i Danmark, men mange efterårsfugle trækker relativt hurtigt videre mod syd-vest (fig. 2B). I september er gennemsnitspositionen syd for Danmark (fig. 6). Fra september til og med marts er de fleste dansk-mærkede grønsiskener genmeldt syd for Danmark (fig. 5A og fig. 6). I vinterperioden er flest fugle genfundet i Danmark (10), Belgien (9), Frankrig (3), Holland (3) og Portugal (3). En enkelt dansk-mærket grønsiken er trukket helt til Marokko. Relativt få af de dansk-mærkede fugle er genfundet på De Britiske Øer. En del grønsiskener

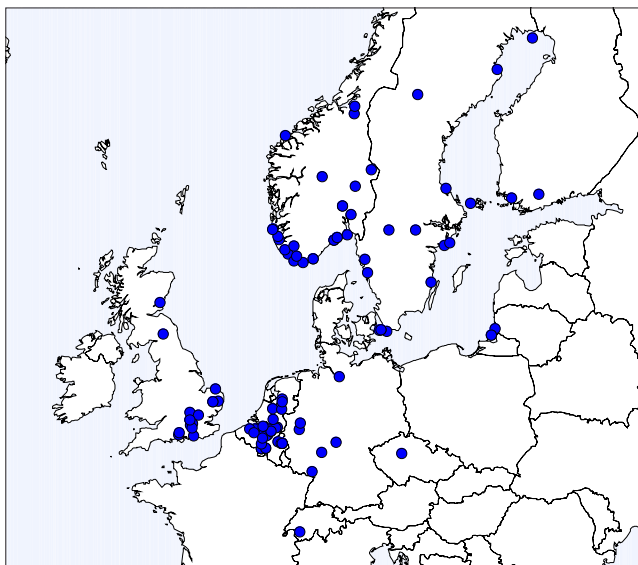

Fig. 7. Mærkningslokaliteter for grønsiskener ringmærket i udlandet og genmeldt i Danmark (n=110). Ringing sites for siskins ringed abroad and recovered in Denmark (n=110).

er dog ringmærket i det sydlige England i vinterperioden og genfundet i Danmark (primært i Jylland) om foråret. De relativt spredte vinterfordeling skyldes sandsynligvis, at grønsikenen opsøger områder med stor frøsætning og derfor skifter vinterkvarter fra år til år. Ingen af de fugle, der er genfundet i Danmark om vinteren, var ringmærket i Danmark i yngletiden.

Forårstrækket ser ud til at følge samme rute som efterårstrækket (fig. 5B). Gennemsnitspositionerne viser, at grønsikenerne passerer Danmark i marts-april (fig. 6). På dette tidspunkt topper ligeledes antallet af mærkninger (fig. 3) samt det synlige træk (Olsen 1992, Lausten & Lyngs 2004). I maj er gennemsnitspositionen placeret nordøst for Danmark. Den hurtigste fugl på forårstrækket blev ringmærket på Christiansø 10. maj 1991 og aflæst i det sydlige Finland fire dage senere, svarende til 180 km pr. dag.

Genmeldings- og dødsårsager

Mere end halvdelen af de genmeldte fugle er indrapporteret som aflæst i live (fig. 8A). Blandt de døde fugle er hovedparten fundet uden angivelse af formodet dødsårsag (fig. 8B). Af de tilfælde, hvor dødsårsagen er oplyst, er flest døde ved kollision med vinduer. Et beskedent antal fugle er døde som følge af jagt, ligesom nogle få fugle er fundet dræbt af en rovfugl. Den længstlevende dansk-mærkede grønsiken blev mindst 7 år og 3 mdr. Fuglen blev mærket ved Hanstholm i april 1993 og aflæst i Belgien i oktober 1999. Den ældste i Europa blev hele 13 år og 6 mdr (Staav 1998).

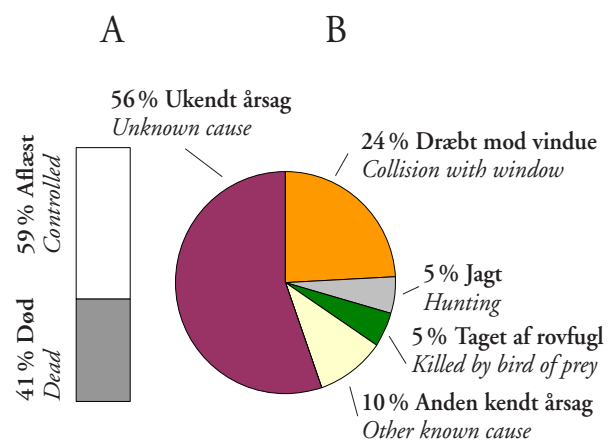

Fig. 8. A) Genmeldingsårsager (n=143) og B) dødsårsager (n=58) for grønsiskener ringmærket i Danmark. A) Cause of recovery (n=143) and B) cause of death (n=58) for siskin ringed in Denmark.

English summary

The siskin is a rather rare breeding bird in Denmark, with a fluctuating population size. It is an irruptive winter visitor in some years and a common winter visitor in others. In Denmark the first siskin was ringed in 1935, with most ringed in the 1980s and '90s. Most of the recovered birds were ringed during migration in March–April and October. No Danish chicks have been recovered. The recoveries show that the passage migrants come from Norway, Sweden and south-

ern Finland. Migrants arrive in Denmark in August, with the number culminating in October. Some stay in Denmark throughout the winter but most continue SW. In September the mean position is south of Denmark. During winter birds have been recovered from Norway in the north to Morocco in the south, most in Denmark and Belgium. The spring migration seems to follow the same route as in autumn. Most birds pass Denmark in March–April and in May the mean position is northeast of Denmark.